

Спречување и борба против трговија со луѓе

УЛОГА НА ДИПЛОМАТСКО КОНЗУЛАРНИОТ ПЕРСОНАЛ ВО СПРЕЧУВАЊЕ И БОРБА ПРОТИВ ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

© 2019 Совет на Европа.
Сите права се задржани.
Правата на користење ги има
Европската Унија под одредени
услови.

Ниту еден дел од публикацијата не смее да се преведува, репродуцира или пренесува, во кој било облик или со кое било средство, електронско (ЦД-ром, Интернет, итн.) или механичко, вклучително и фотокопирање, снимање или каков било систем за складирање или повлекување на податоци, без претходно писмено одобрение од Директоратот за комуникации (F-67075 Стразбург Цедекс или publishing@coe.int).

јануари 2019 година

ШТО Е ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ?

По дефиниција, Трговија со луѓе претставува примена на сила, сериозна закана доведување во заблуда или други форми на присилба, грабнување, измама, со злоупотреба на својата положба или состојбата на бременост, немоќ или физичка или ментална неспособност на друг, или со давање или примање пари или друга корист заради добивање согласност на лице кое има контрола на друго лице или на друг начин, врбување, превезување, пренесување, купување, продавање, заолнување или прифаќање лица заради експлоатација.

Дефиницијата на „трговија со луѓе“¹ “може да се подели во три групи **Елементи**:

Жртва на трговија со луѓе е **Идентификувана**² доколку има присуство на трите елементи кои го претставуваат процесот на трговија со луѓе, и кои треба да се меѓусебно поврзани, со исклучок кај децата – кога постоењето на **средствата** не е неопходно.

При идентификација на потенцијална жртва³, најчесто **недостасува дел од елементите**.

¹ Согласно Палермо протоколот на ООН и Европска конвенција за борба против трговија со луѓе, Совет на Европа.

² **Идентификација** претставува збир на постапки на надлежни институции, кои врз основа на информации и факти, преку индикатори и интервју, утврдуваат жртва на кривично дело Трговија со луѓе/дете.

³ **Потенцијална жртва трговија со луѓе**: е лице за кое постојат индикации дека е жртва на трговија со луѓе, но, кое формално не е идентификувано од страна на надлежните органи или кое одбило да биде формално идентификувано.

Видови на трговија со луѓе:

- присилна проституција или други форми на сексуална експлоатација,
- порнографија,
- принудна работа или слугување, ропство,
- присилни бракови,
- присилна бременост,
- незаконито посвојување,
- питачење или експлоатација заради со закон забранета активност или
- недозволено пресадување делови од човековото тело.

Индикаторите претставуваат «индиции» / “показатели” / “знаци” кои укажуваат на можно постоење на трговија со луѓе. Постојат голем број индикатори кои можат да помогнат во идентификација како на жртви така и на потенцијални жртви на трговија со луѓе.

На кои Индикатори треба да внимавате?

Индикаторите за сексуална експлоатација проверете:

Дали лицето...

- ... врши сексуални услуги против својата волја или под принуда?
- ... врши сексуални услуги под различни услови, од претходно договорените?

Дали на лицето...

- ... е дозволено да избере на кого ќе дава услуги?
- ... може да одбие незаштитен или насилен секс?
- ... може да ја задржи својата заработувачка?

Индикатори за питачење и ситен криминал

- Принудени се лица на различна возраст, на питачење, особено деца,
- Се казнуваат доколку не „обезбедат“ доволно пари или се принудени да вршат кражби,
- Се движат во групи при патување, каде питачат и вршат кражби,
- Живеат со возрасни кои не им се родители, роднини или старатели

Индикатори за експлоатација на трудот

Дали лицето...

- ... има работна дозвола/ договор за работа?
- ... работи нелегално долги часови?
- ... е ниско платено или неприма плата?

- ... работи во опасни услови ?
- ... користи опасна опрема или супстанции/опијати?
- ... има потребна / основна обука и професионални сертификати?
- ... има можност да ја прекине работа кога сака?
- ... ги знае своите работнички права?
- ... може да ја задржи својата заработувачка?

ИНДИКАТОРИ ЗА СЛУГУВАЊЕ- ДОМАШНО РОПСТВО

- Лицата живеат во семејство каде се експлоатирани,
- Се хранат одделно од членовите на семејството,
- Јадат остатоци од нивната храна,
- Немаат приватен простор и спијат во несоодветна просторија,
- Не излегуваат сами и не комуницираат со средината,
- Подложни се на навреди, малтретирање, закани и насилство,
- Не можат да ја напуштат куќата според сопствена желба?

ОПШТИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ДЕЦА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

- Немаат контакт со родители или старатели,
- Не поседуваат лични документи или поседуваат фалсификувани документи,
- Патуваат без придружба на родител/старател,
- Возрасните со кои живее детето располагаат со негови документи и согласност од родителите,

- Лажат за возраста или не знаат за години,
- Не одат во училиште,
- Занемарени се, запуштени, гладни и несоодветно облечени,
- Немаат здравствена заштита,
- Изгледаат исплашено, срамежливо, исцрпено, збунето и покажуваат знаци на физичка и ментална злоупотреба,
- Имаат големи промени во однесувањето кое не соодветствува на возраста,
- Имаат модринки по различни делови и фази по телото,
- Немаат другарчиња, и време за играње,
- Живеат во супстандардни услови,
- Превозот до земјата/регионот на дестинација ја платиле други лица, на кои треба да отплатат преку работа,
- Не располагаат со парични средства или располагаат со високи суми.

ПРИСИЛНИ ДЕТСКИ БРАКОВИ

- Регрутирање на деца преку родители, роднини и други лица за „склучување брак“ во странство,
- Лажни ветувања и измами за добар живот и удобност,
- Пправење на „свадби,“ без присуство на момчето,
- „Невестите“ се подложни на повеќе видови експлоатација, особено сексуална експлоатација, пи-

тачење, принуда за вршење кражби, слугување, како и

- Физичко и психичко насилство од страна на членовите на новото семејство.

УЛОГА НА ДИПЛОМАТСКО КОНЗУЛАРЕН ПЕРСОНАЛ:

- **Превентивни активности/** информативни кампањи за трговијата со луѓе преку:
 - Информирање на лицата кои аплицираат за визи, кои бараат помош за вадење на патна исправа, или други документи за идентификација за состојбите на трговија со луѓе во земји на дестинација, и можни ризици;
 - Како да патуваат и да останат безбедни;
 - Како да се заштитат работниците од принудна домашна работа или слугување;
 - Развивање и соработка со институции, НВО/Здруженија и меѓународни организации, или даватели на специјализирани услуги за помагање на потенцијални жртви во земјата домаќин на дипломатско-конзуларниот персонал и во матичната земја на потенцијалната жртва.
 - Советување на потенцијалните жртви за ризиците со кои може да се соочат.
- **Препознавање/детектирање на потенцијални жртви од нивното опкружување, преку практикување на индикатори за идентификација на потенцијални жртви на трговија со луѓе.**
- **Прелиминарна идентификација на потенцијални жртви** или лица изложени на ризик да станат жрт-

ви на трговија со луѓе на:

- **наши државјани во странство и**
- **странски државјани.**
- **Упатување⁴ до задолжени институции за идентификација или организации кои нудат помош во земјата домаќин на дипломатско-конзуларниот персонал и во матичната земја на потекло на потенцијалната жртва,**
- **Обезбедување помош и поддршка на потенцијалната жртва,** во земјата на дестинација преку упатување и контакти со специјализирани агенции, (институции, меѓународни и НВО) и овозможување на: медицинска, правна, психолошка, и социјална поддршка. Обезбедување реинтеграција во земја на дестинација, до нивно враќање во земја на потекло. Информирање на потенцијалните жртви на трговијата со луѓе за нивните права: на превод на нивен јазик, толкување, обезбедување на патни исправи и други документи за идентификација, пристап до дозвола за привремен престој, работна дозвола, и др. помош.
- **Посредување во проценка на ризик и безбедност пред враќање на жртвата, и во пронаоѓање на нејзиното семејство,** во земјата на потекло, преку релевантни контакти **во прилог.**

⁴ **Упатување** е постапка на надлежна државна институција, која по преземените надлежности, жртвата ја упатува/ препраќа на друга надлежна институција, за понатамошно постапување.

- **За упатување на странски потенцијални жртви во Прифатен центар за странци надлежен орган е МВР-ЕТЛКМ / НЕСКМТЛ**
Тел. +38923142377; Моб. Тел. +38970383896
Е-пошта: ljurso_markudov@moi.gov.mk
- **За упатување на домашни потенцијални жртви во Центар за жртви на трговија со луѓе и сексуално насилство надлежен орган е МТСП-НМУ/ЦСР**
Моб. Тел. +38976456795 и +38975 311726
- **Ако сте малтретирани или вашите права се повредени, јавете се на бесплатниот број: СОС тел. линија 0800 11111** на Здружението за акција против насилство и трговија со луѓе “Отворена порта-Ла страда“, Скопје.

Брошурата е изработена со заеднички средства од Европската Унија и Советот на Европа. На ниеден начин не може да се смета дека гледиштата изразени во истата го одразуваат мислењето на Советот на Европа или на Европската Унија.

Програмска канцеларија на Советот на Европа во Скопје, Деловен центар Сораивија

Филип Втори Македонски, бр. 3, 1000 Скопје тел: +389 23100 330

 <http://horizontal-facility-eu.coe.int>

 horizontal.facility@coe.int

 [jp.horizontal.facility@coe_EU_HF](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility@coe_EU_HF)

 [@CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

Советот на Европа е водечка организација за човековите права на континентот. Таа опфаќа 47 земји-членки, од кои 28 се членки на Европската Унија. Сите земји-членки на Советот на Европа ја потпишале Европската конвенција за човекови права, спогодба чија цел се заштитата на човековите права, демократијата и владеењето на правото. Европскиот суд за човекови права го надгледува спроведувањето на Конвенцијата во земјите-членки.

www.coe.int

Земјите-членки на Европската Унија одлучија да го поврзат своето знаење, ресурси и судбина. Заедно тие изградиле зона на стабилност, демократија и одржлив развој, истовремено одржувајќи ја културната разновидност, толеранцијата и индивидуалните слободи. Европската Унија се залага за споделување на своите достигнувања и вредности со држави и народи во своите граници.

www.europa.eu

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe